

Baudžiamoji byla Nr. 2K-6-507/2017
Teismo proceso Nr. 1-94-1-00268-2013-7
Procesinio sprendimo kategorijos:
1.2.9.2.2; 2.1.7.4.1. (S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. kovo 7 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audronės Kartanienės (kolegijos pirmininkė), Armano Abramavičiaus ir Gintaro Godos (pranešėjas),

sekretoriaujant Laurai Vaštakaitei,
dalyvaujant prokurorei Onai Rojutei,
nuteistajam D. I.,

nuteistojo D. I. gynėjui advokatui Gediminui Skaisčiui,

išteisintojo T. B. gynėjai advokatai L. K.,

išteisintojo Ž. V. gynėjui advokatui Dainiui Žiedui,

viešame teismo posėdyje kasacine žodinio proceso tvarka išnagrinėjo baudžiamąją bylą pagal **Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokurorės Onos Rojutės** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2016 m. liepos 8 d. nuosprendžio, kuriuo panaikinta Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. liepos 9 d. nuosprendžio dalis dėl **Ž. V.** ir **T. B.** nuteisimo pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 157 straipsnio 2 dalį ir dėl šios dalies priimtas naujas nuosprendis – **Ž. V.** ir **T. B.** pagal BK 157 straipsnio 2 dalį išteisino, nes nepadaryta nusikalstama veika, turinti šio nusikaltimo požymių.

Taip pat pakeista kita Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. liepos 9 d. nuosprendžio dalis – **D. I.** veika perkvalifikuota pagal BK 157 straipsnio 1 dalį ir jam paskirtas laisvės atėmimas penkeriems metams. Vadovaujantis BK 63 straipsnio 1, 4 ir 5 dalimis, D. I. šiuo nuosprendžiu paskirta penkerių metų laisvės atėmimo bausmė subendrinta su Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. liepos 9 d. nuosprendžiu paskirtomis bausmėmis už nusikalstamas veikas, numatytas BK 260 straipsnio 1 dalyje, 261 straipsnyje, 259 straipsnio 2 dalyje, ir paskirta subendrinta penkerių metų šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Vadovaujantis BK 63 straipsnio 9 dalimi, D. I. paskirta penkerių metų šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė dalinio sudėjimo būdu subendrinta su Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. sausio 27 d. nuosprendžiu paskirta trejų metų dviejų mėnesių laisvės atėmimo bausme ir galutinė bausmė paskirta šešeri metai šeši mėnesiai laisvės atėmimo. Priteista iš nuteistojo D. I. 500 Eur nukentėjusiojo atstovavimo išlaidų advokato Daliaus Povilio paslaugoms apmokėti. Kita nuosprendžio dalis nepakeista.

Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. liepos 9 d. nuosprendžiu D. I. buvo nuteistas pagal BK 157 straipsnio 2 dalį laisvės atėmimu šešeriems metams, pagal 260 straipsnio 1 dalį – laisvės

atėmimu trejiems metams šešiems mėnesiams, pagal 261 straipsnį – laisvės atėmimu ketveriems metams, pagal 259 straipsnio 2 dalį – trisdešimties parų areštu. Vadovaujantis BK 63 straipsnio 1 dalimi, 4 dalimi, 5 dalimi, bausmės subendrintos dalinio sudėjimo ir apėmimo būdu ir subendrinta bausmė paskirta laisvės atėmimas septyneriems metams. Vadovaujantis BK 63 straipsnio 9 dalimi, paskirta septynerių metų laisvės atėmimo bausmė dalinio sudėjimo būdu subendrinta su Klaipėdos apygardos teismo 2014 m. sausio 27 d. nuosprendžiu paskirta bausme ir galutinė bausmė paskirta laisvės atėmimas aštuoneriems metams.

Tuo pačiu nuosprendžiu T. B. buvo nuteistas pagal BK 157 straipsnio 2 dalį laisvės atėmimu penkeriems metams, o pagal 253 straipsnio 1 dalį – išteisintas neįrodžius, kad jis padarė jam inkriminuotą nusikalstamą veiką.

Taip pat tuo pačiu nuosprendžiu Ž. V. buvo nuteistas pagal BK 157 straipsnio 2 dalį laisvės atėmimu septyneriems metams.

Priteista iš D. I., T. B. ir Ž. V. solidariai L. J. 10 000 Lt (2896,20 Eur) neturtinės žalos ir 700,88 Lt (202, 98 Eur) proceso išlaidų.

Teisėjų kolegija, išklausiusi prokurorės, prašiusios kasacinį skundą tenkinti, nuteistojo D. I. ir jo gynėjo advokato Gedimino Skaisčio, prašiusių kasacinį skundą atmesti, išteisintojo T. B. gynėjos advokatės Liudmilos Karvelienės ir išteisintojo Ž. V. gynėjo advokato Dainiaus Žiedo, prašiusių kasacinį skundą atmesti, paaiškinimų,

n u s t a t ė :

1. Pirmosios instancijos teismo nuosprendžiu D. I., T. B. ir Ž. V. pagal BK 157 straipsnio 2 dalį buvo nuteisti už tai, kad veikdami organizuota grupe su A. V., I. R., L. M. organizavo vaiko gabenimą į užsienį nusikalstamai veikai daryti, t. y. A. V., turėdamas tikslą gauti pajamas iš kitų asmenų nusikalstamos veiklos – vagysčių, nurodė Ž. V. surasti asmenis, kurie galėtų vykti į užsienį vykdyti nusikalstamas veikas, ir tuo tikslu perdavė jam 1000 Lt (289,62 Eur) šių asmenų kelionei į užsienį. Ž. V., vykdydamas A. V. nurodymus, perdavė I. R. informaciją, gautą iš A. V., apie asmenų suradimą vykti į užsienį vykdyti nusikalstamas veikas. I. R., vykdydamas Ž. V. paliepimus, perdavė informaciją apie būtinybę surasti asmenį, kuris vyktų į užsienį vykdyti nusikaltimus, D. I. ir L. M., kurie, siekdami įgyvendinti nusikalstamus tikslus, naudodami psichinį smurtą – įbaugindami nepilnametį L. J., 2013 m. balandžio 3 d., apie 16 val., Šilutės r., (*duomenys neskelbtini*) ribose esančiame miške, įkalbėjo vaiką L. J. (gim. (*duomenys neskelbtini*)) vykti į užsienį vykdyti nusikalstamas veikas – vagystes. Po to Ž. V. 2013 m. kovo mėnesio pabaigoje, tikslus laikas ikiteisminio tyrimo metu nenustatytas, surado įmonę, vežančią asmenis į užsienio šalis, ir susitarė dėl asmenų vežimo į Škotiją datos, kainos, išvykimo laiko ir vietos. Tęsiant nusikalstamą veiką, I. R. nurodė T. B. kelionės metu į Škotiją prižiūrėti M. J., kad šis nepabėgtų ir pasiektų galutinį kelionės tikslą ir nuvykus į užsienį, perduoti pastarąjį nusikalstamų veikų organizatoriui A. V., adresu (*duomenys neskelbtini*), o Ž. V. perdavė T. B. 1000 Lt (289,62 Eur) kelionės išlaidoms į užsienį. 2013 m. balandžio 5 d. 3 val. jis, D. I., tęsdamas nusikalstamą veiką, iš Šilutės r., (*duomenys neskelbtini*) esančios degalinės, automobiliu „Renault Laguna“ (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) nuvežė T. B. ir L. J. iki išvežimo į užsienį sutartos vietos, t. y. Klaipėdos r., (*duomenys neskelbtini*) ribose esančios degalinės „T“, taip užtikrindamas T. B. ir M. J. įsėdimą į mikroautobusą „Mercedes-Benz“ (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) vykti į Škotiją.

Apeliacinės instancijos teismas T. B. ir Ž. V. pagal BK 157 straipsnio 2 dalį išteisino, nes nepadarė veika, turinti šio nusikaltimo požymių, o D. I. veika perkvalifikuota iš BK 157 straipsnio 2 dalies į 157 straipsnio 1 dalį.

2. Kasaciniu skundu Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokurorė Ona Rojutė prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio

teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2016 m. liepos 8 d. nuosprendį ir palikti galioti Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. liepos 9 d. nuosprendį.

2.1. Kasatorė teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, vertindamas įrodymus, pažeidė BPK 20 straipsnio 5 dalies reikalavimus, padarė bylos faktinėms aplinkybėms prieštaraujančias išvadas ir Ž. V. bei T. B. nepagrįstai išteisino pagal BK 157 straipsnio 2 dalį, nes nepadaryta veika, turinti šio nusikaltimo požymių.

2.2. Anot kasatorės, šioje byloje nustatyta, kad Ž. V., T. B. ir D. I. nusikalstami veiksmai, numatyti BK 157 straipsnio 2 dalyje, pasireiškė tuo, jog jie organizavo ir gabeno vaiką į užsienį nusikalstamai veikai daryti. Be to, pastarieji šiuos nusikalstamus veiksmus padarė pasinaudodami ne tik nukentėjusiojo pažeidžiamumu dėl jo amžiaus, bet ir dėl jo blogos materialinės padėties, socialinių problemų. Skunde pažymima, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nuteistuosius buvo pripažinęs veikusius organizuota grupe. Pažymėtina, kad inkriminuotas nusikaltimas buvo įvykdytas per neilgą laiko tarpą, o tai rodo, jog bendrininkai veikė aktyviai, buvo pasidaliję vaidmenimis, veikė pagal iš anksto sugalvotą ir detalai aptartą veikimo planą, atliko parengiamuosius veiksmus ieškodami asmenų, galinčių vykdyti nusikaltimus. Be to, bylos duomenys patvirtina, kad bendrininkai pažinojo vieni kitus, bendravo tarpusavyje tiek tiesiogiai, tiek pasinaudodami mobiliuoju ryšiu, patikėdavo vieni kitiems gana dideles pinigų sumas. Taigi asmenų grupė, kuri įvykdė jiems inkriminuojamą nusikaltimą, atitiko baudžiamojo įstatymo organizuotai grupei keliamus reikalavimus.

2.3. Skunde pažymima, kad apeliacinės instancijos teismas be jokio pagrindo atmetė Ž. V. ir T. B. parodymus, duotus ikiteisminio tyrimo metu, kai jie paaiškino, jog A. V. ieškojo asmenų, kurie galėtų jam vykdyti vagystes užsienyje. Apklausų metu tiek Z. V., tiek T. B. pakankamai nuosekliai papasakojo būsimų nusikaltimų vykdymo mechanizmą, būdus ir nurodė, ką reikės vogti. Pirmosios instancijos teisme apie Ž. V. ir T. B. apklausų ikiteisminio tyrimo metu atlikimą buvo apklausti policijos pareigūnai J. N. ir A. U., kurie patvirtino, kad apklaustieji parodymus davė laisva valia, niekieno neverčiami. Be to, Ž. V. ir T. B. suabejojus garso įrašų autentiškumu, baudžiamojoje byloje buvo paskirta fonoskopinė ekspertizė, kuri patvirtino garso įrašo, kuriame jie kalbasi tiek su policijos pareigūnais, tiek tarpusavyje, telefoninių pokalbių vientisumą ir tai, kad pokalbiuose užfiksuoti Ž. V. ir T. B. balsai. Todėl tiek Ž. V., tiek T. B. parodymų pakeitimas teisme turi būti vertinamas kaip siekis išvengti baudžiamosios atsakomybės patiems ir padėti tai padaryti kitiems išteisintiesiems. Apeliacinės instancijos teismas šių parodymų pakeitimą turėjo vertinti kritiškai, sugretinti su kitais byloje esančiais įrodymais, tačiau to nepadarė. Pirmosios instancijos teismas Ž. V. ir T. B. ikiteisminio tyrimo metu duotų parodymų nevertino kaip atskirąją įrodomąją reikšmę turinčių duomenų ir jais kaip savarankiškais įrodymais apkaltinamojo nuosprendžio negrindė, tačiau vertino juos kartu su kitais duomenimis.

2.4. Kasatorė pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas, vertindamas tai, ar išteisintasis T. B. žinojo, jog kartu su juo į užsienį važiuoja nepilnametis, atmetė I. R. jam (T. B.) pasakytus žodžius, kad su juo važiuos vaikas, ir pažymėjo, kad tai negali būti vertinama kaip tiesioginis įrodymas. Tačiau teismas tame pačiame nuosprendyje analizuodamas liudytojo V. V. parodymus konstatavo, kad liudytojas parodė, jog L. J. jam pasirodė jaunas, iki 18 metų amžiaus, ir tai teismas vertina, kaip vieną iš įrodymų, kad D. I. turėjo žinoti nukentėjusiojo amžių. Todėl darytina pagrįsta ir logiška išvada: apeliacinės instancijos teismas pripažino, kad L. J. atrodė jaunesnis kaip 18 metų amžiaus, tad remdamasis šia išvada ir T. B. turėjo tai suprasti.

2.5. Apeliacinės instancijos teismo argumentai, kad nei Ž. V., nei T. B. nežinojo, kodėl nukentėjusysis L. J. gabenamas į užsienį, yra visiškai nepagrįsti ir neatitinka bylos aplinkybių. Teismas visiškai nevertino byloje užfiksuotų telefoninių pokalbių tarp I. R. ir Ž. V., nors viename iš jų I. R. klausia: „A turi ką nors tokia, kokį vagiuką...nu, kad nebijotų eiti vogti“, taip pat patikslina, kad tokiam darbui „nereikia protinių sugebėjimų“. Nors apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad buvo ieškoma asmenų, galinčių dirbti užsienyje statybose, minėtas ir kiti panašaus turinio pokalbiai rodo priešingai, nes pokalbių metu niekada nesidomėta, kokia asmenų kvalifikacija, darbo

patirtis ar pan. Taigi įvertinus surinktus įrodymus, pirmosios instancijos teisme buvo padaryta pagrįsta išvada, kad A. V. užsakė Ž. V. surasti asmenis, kurie galėtų vykdyti vagystes užsienyje. Minėtos aplinkybės neabejotinai patvirtina, kad A. V., Z. V., I. R., D. I., T. B., (L. M. esantis paieškoje) veikė organizuota grupe, nes teismų praktikoje pažymėta, kad, sprendžiant organizuotos grupės buvimo klausimą, atsižvelgiama į apgalvotos nusikalstamos veikos mechanizmo sudėtingumą, veikų padarymo intensyvumą, narių pasiskirstymą vaidmenimis, į kiekvieno iš bendrininkų konkrečios užduoties atlikimą siekiant bendro tikslo, į priemonių numatymą, todėl įrodinėjant susitarimo buvimą nėra būtina nustatyti, kad visi bendrininkai buvo išsamiai aptarę nusikalstamos veikos detales (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-245/2006, Nr. 2K-275/2007, Nr. 2K-229/2008). Nors paminėti Ž. V., D. I., T. B. kaltės įrodymai kitų tiek tiesioginių, tiek netiesioginių įrodymų kontekste yra akivaizdūs, apeliacinės instancijos teismas juos ignoravo, nes nuosprendyje padarė nepagrįstą, bylos aplinkybių neatitinkančią išvadą, kad Z. V. ir T. B. nieko nežinojo apie nuketėjusiojo gabenimą į užsienį daryti nusikaltimų, neva jiems buvo žinoma tik apie statybas.

2.6. Anot kasatorės, apeliacinės instancijos teismas nepateikė išvadų ir nemotyavo, kodėl D. I. pripažintas kaltu ir nuteistas už tai, kad gabeno nukentėjusįjį į užsienį vykdyti nusikalstamas veikas, jeigu jokie asmenys tikėtina to neprašė. Be to, teismas nuosprendyje nurodė, kad „šioje byloje neginčijamai nustatyta tik tai, kad D. I., žinodamas apie ieškomus asmenis vykimui į užsienį, naudodamas psichologinį smurtą – įbaugindamas nepilnametį L. J., įkalbėjo pastarąjį vykti į užsienį vykdyti nusikalstamas veikas. Jeigu Kolegija daro išvadą, kad D. I. žinojo apie tai, jog ieškomi asmenys vagystėms užsienyje, tai ši išvada prieštarauja ankstesnei išvadai, kad paminėti proceso dalyviai kalbėjo tik apie darbą statybose.

2.7. Taigi konstatuotina, kad apeliacinės instancijos teismas padarė nepagrįstas, prieštaraujančias viena kitai išvadas ir tik deklaratyviai nurodė, kad nenustatyti kaltinime paminėtų asmenų glaudūs tarpusavio ryšiai, tačiau paminėti ir išanalizuoti pirmosios instancijos teisme įrodymai tai neabejotinai paneigia. Apeliacinės instancijos teismas, ignoruodamas byloje esančius įrodymus, konstatavo, kad D. I. nepažįsta Ž. V., tačiau net ikiteisminio tyrimo metu 2013 m. balandžio 6 d. Šilutės rajono apylinkės teisme prašant skirti Z. V. kardomąją priemonę suėmimą pastarasis atsakydamas į teisėjos klausimą nurodė, kad pažįstą D. I. ir žino, kad A. V. užsiima vagystėmis. Nepaisant to, kad Z. V., T. B. ir D. I. neprisipažino, jog padarė jiems inkriminuotą nusikalstamą veiką, tai vertintina kaip siekis išvengti baudžiamosios atsakomybės ir paneigiama ikiteisminio tyrimo metu byloje surinktų bei pirmosios instancijos teisme patikrintų ir ištirtų įrodymų visetu.

3. Kasacinis skundas netenkininas.

4. BPK 376 straipsnio 1 dalis numato, kad „nagrinėdamas kasacinę bylą, teismas teisės taikymo aspektu patikrina priimtus nuosprendžius ir nutartis, dėl kurių paduotas skundas“. Skundžiamų teismų baigiamųjų aktų teisėtumas kasacine tvarka tikrinamas remiantis apskųstuose nuosprendžiuose ir nutartyse nustatytomis bylos aplinkybėmis iš naujo įrodymų nevertinant ir naujų faktinių bylos aplinkybių nenustatinėjant. Tai, ar pirmosios instancijos teismas teisingai įvertino įrodymus ir nustatė faktines bylos aplinkybes, sprendžia apeliacinės instancijos teismas. Kasacinės instancijos teismas žemesnių instancijų teismų atlikto įrodymų vertinimo negali pakeisti savu. Kasacinės instancijos teismas gali tik tikrinti, ar anksčiau vykusiuose proceso etapuose buvo tinkamai aiškinti ir taikyti baudžiamieji įstatymai ir ar baudžiamojo proceso metu nepadaryta esminių BPK pažeidimų (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-P-181/2008, Nr. 2K-P-221/2008, 2K-P-9/2012 ir kt.).

5. Iš kasacinio skundo turinio matyti, kad jame ginčijamas apeliacinės instancijos teismo atliktas įrodymų vertinimas, lėmęs Ž. V. ir T. B. išteisinimą ir D. I. veikos perkvalifikavimą. Kasatorė pateikia savo nuomonę dėl atskirų bylos duomenų įrodomosios reikšmės nustatant byloje

įrodinėtinas aplinkybės, teigdama, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai atmetė išteisintųjų Ž. V. ir T. B. vienodus ir nuoseklius parodymus, duotus ikiteisminio tyrimo metu, kad netinkamai aiškino organizuotos grupės požymius, neatsižvelgė į pirmosios instancijos teismo įvertintų įrodymų visumą, todėl padarė faktinėms bylos aplinkybėms prieštaraujančias išvadas.

5.1. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas kasacinės instancijos teismo kompetencijos ribas, tokio pobūdžio kasacinio argumentai nesudaro bylos nagrinėjimo kasacine tvarka dalyko. Kasacinės instancijos teismas gali tikrinti, ar kasacine tvarka apskūstuose teismų sprendimuose atliktas įrodymų vertinimas yra pagrįstas išsamiau, nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu ir teisingu įstatymų taikymu (BPK 20 straipsnio 5 dalis). Kasatorės nesutikimas su teismų nustatytais faktinėmis aplinkybėmis, atliktu įrodymų vertinimu ir pateiktomis išvadomis, nesant argumentų konstatuoti, kad teismo proceso metu buvo padaryti esminiai baudžiamojo proceso pažeidimai, nėra pagrindas kasacinės instancijos teismui naikinti ar keisti teismų sprendimus.

5.2. Pagal BPK 20 straipsnio 5 dalies nuostatas esminiu pažeidimu gali būti pripažįstami atvejai, kai kasacine tvarka apskūstame nuosprendyje ar nutartyje: teismo išvados padarytos nesiėmus įmanomų priemonių nustatyti visas teisingam bylos išsprendimui reikšmingas aplinkybes; nebuvo įvertinti visi proceso metu surinkti bylos išsprendimui reikšmingi įrodymai; vertinant įrodymus padaryta klaidų dėl jų turinio, remtasi duomenimis, kurie dėl neatitikties BPK 20 straipsnio 1–4 dalyse nustatytiems reikalavimams negalėjo būti pripažinti įrodymais; įrodymais nepagrįstai nepripažinti duomenys, kurie atitinka BPK 20 straipsnio 1–4 dalyse reikalavimus; neišdėstyti teisiniai argumentai dėl ištirtų įrodymų vertinimo ir pan. (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-587/2014). Nagrinėjamoje byloje tokių pažeidimų nepadaryta. Kasaciniame skunde išreikšta nuomonė, kad įrodymus tinkamai įvertino pirmosios, o ne apeliacinės teismas instancijos teismas, nėra pagrindas kasaciniam skundui tenkinti.

6. Pirmosios instancijos teismo nuosprendžiu Ž. V., T. B. ir D. I. pagal BK 157 straipsnio 2 dalį buvo nuteisti už tai, kad, veikdami organizuota grupe, gabeno vaiką į užsienį nusikalstamai veikai daryti. Pažymėtina, kad BK 157 straipsnyje numatyta nusikalstama veika yra speciali prekybos žmonėmis sudėtis, nes šios nusikalstamos veikos nukentėjusiuoju gali būti tik vaikas, t. y. asmuo, neturintis 18 metų. Sprendžiant dėl BK 157 straipsnyje įtvirtintos nusikalstamos veikos sudėties buvimo kaltininko veikoje, reikia nustatyti ne tik objektyviuosius veikos požymius, kurie straipsnio dispozicijoje įtvirtinti kaip alternatyvūs, bet ir subjektyviuosius, t. y. tiesioginę tyčią kaltininko veikoje, būtent žinojimą arba siekimą, kad vaikas būtų neteisėtai įvaikintas, išnaudojamas vergijos ar panašioms į vergiją sąlygoms, prostitucijai, pornografijai, kitoms seksualinio išnaudojimo formoms, priverstiniam darbui ar paslaugoms, įskaitant elgetavimą, nusikalstamai veikai daryti arba kitiems išnaudojimo tikslams; taip pat žinojimą ir suvokimą, kad straipsnyje kriminalizuoti veiksmai atliekami būtent su vaiku.

7. Apeliacinės instancijos teismas panaikino Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. liepos 9 d. nuosprendžio dalį dėl Ž. V. ir T. B. nuteisimo pagal BK 157 straipsnio 2 dalį ir pakeitė kitą nuosprendžio dalį, D. I. veiką perkvalifikuodamas pagal BK 157 straipsnio 1 dalį, konstatavęs, kad pirmosios instancijos padarytos išvados dėl T. B., Ž. V. ir D. I. nuteisimo pagal BK 157 straipsnio 2 dalį neatitinka faktinių bylos aplinkybių, o būtent: 1) Ž. V. ir T. B. veiksmuose nenustatyta tiesioginė tyčia, nes nėra duomenų, kad jie žinojo, jog į užsienį nusikalstamos veikos daryti bus gabenamas vaikas; 2) veikoje nenustatyti organizuotos grupės požymiai (BK 25 straipsnio 3 dalis).

7.1. BPK 329 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir priimamas naujas nuosprendis, jeigu pirmosios instancijos teismas priėmė apkaltinamąjį nuosprendį, o apeliacinės instancijos teismas teismo posėdyje padarė išvadą, jog neįrodyta, kad kaltinamasis dalyvavo padarant nusikalstamą veiką, arba nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių.

7.2. Pagal BPK 331 straipsnio 2 dalį apeliacinės instancijos teismas, panaikindamas pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priimdamas naują nuosprendį, turi nurodyti apeliacinės instancijos teismo nustatytas bylos aplinkybes ir įrodymus, kurie yra pagrindas nuteistąjį pripažinti

nekalto ir jį išteisinti, taip pat motyvus, kuriais vadovaudamasis atmeta arba kitaip įvertina apskūsto nuosprendžio įrodymus.

7.3. Patikrinusi skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nuosprendį teisės taikymo aspektu teisėjų kolegija neturi pagrindo konstatuoti, kad priimtas naujas nuosprendis neatitinka BPK 331 straipsnio 2 dalies reikalavimų, nes jame padarytos išvados pagrįstos laikantis BPK 20 straipsnio 5 dalyje nustatytų įrodymų vertinimo taisyklių.

8. Pažymėtina, kad apeliacinės instancijos teismo nuosprendyje padarytos išvados dėl faktinių bylos aplinkybių ir T. B., Ž. V. ištiesinimo pagal BK 157 straipsnio 2 dalį, o D. I. nusikalstamos veikos perkvalifikavimo į BK 157 straipsnio 1 dalį, pagrįstos byloje surinktų ir pirmosios instancijos teisme ištirtų įrodymų analize.

8.1. Apeliacinės instancijos teismas vertino tai, kad Ž. V. ir T. B. viso proceso metu nuosekliai teigė nežinoję, kad surastas užsienyje vykdyti nusikalstamas veikas asmuo yra nepilnametis. Byloje buvo tik nustatyta, kad Ž. V. ieškojo asmenų, kurie norėtų vykti į užsienį, o T. B. – kad vyko kartu su nukentėjusiuoju L. J. į užsienį. Jokių duomenų, patvirtinančių T. B. ir Ž. V. tyčios kryptingumą, kad į užsienį nusikalstamoms veikoms daryti būtų surastas būtent vaikas, byloje nėra, to nepatvirtino nei apklausti liudytojai (A. V., I. R.), nei procesiniai dokumentai, kuriuose užfiksuota kriminalinės žvalgybos metu gauta informacija. Byloje esantys duomenys tik patvirtino, kad L. J. buvo verčiamas vykti į užsienį, todėl apie tai pranešė teisėsaugos institucijoms, taip pat kad buvo užsakytas transportas vykti į užsienį, domimasi asmenų vežimo eiga, sulaikytas transportas. Remdamasis tokiais argumentais apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad jokių įrodymų, patvirtinančių BK 157 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos nusikalstamos veikos subjektyviuosius požymius Ž. V. ir T. B. veiksmuose, byloje nėra.

8.2. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad apeliacinės instancijos teismas dalį duomenų, kuriais buvo grindžiamas pirmosios instancijos teismo nuosprendis, pripažino neleistiniais įrodymais. Tokią išvadą apeliacinės instancijos teismas padarė nustatęs, kad ikiteisminio tyrimo metu netinkamai buvo taikytos BPK 158 straipsnio nuostatos, reglamentuojančios ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmus, atliekamus neatskleidžiant savo tapatybės. Tokia apeliacinės instancijos teismo išvada buvo vienas iš svarbių teisinių argumentų, nulėmusių sprendimą dalį pirmosios instancijos teismo nuosprendžio panaikinti, o kitą dalį pakeisti. Pažymėtina, kad kasacinis skundas šiuo bylos aspektu yra prieštaringas. Kasaciniu skundu prašoma palikti galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį nepakeistą. Tai leidžia daryti išvadą, kad, kasatorės manymu, nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme jokios teisės taikymo klaidos nebuvo padarytos, kad pirmosios instancijos teismo nuosprendis yra teisėtas ir pagrįstas. Kita vertus, kasaciniame skunde nėra išreikštas nesutikimas su apeliacinės instancijos teismo argumentais dėl netinkamo BPK 158 straipsnio taikymo ir dalies bylos duomenų dėl BPK 158 straipsnio nuostatų pažeidimo pripažinimo neleistiniais įrodymais. Neginčijant esminių apeliacinės instancijos teismo sprendimą pagrindžiančių, aiškiai apeliacinės instancijos teismo nuosprendyje išdėstytų teisinių argumentų, negali būti ir tinkamai pagrindžiama pozicija, kad pirmosios instancijos teismas įrodymus įvertino, laikydamasis BPK 20 straipsnio 5 dalies reikalavimų, o apeliacinės instancijos teismas šiuos reikalavimus pažeidė.

9. Apeliacinės instancijos teismas teisės taikymo klaidos nepadarė ir nusprendė, kad D. I. veikoje nenustatytas kvalifikuojantis organizuotos grupės požymis.

9.1. Pagal BK 25 straipsnio 3 dalį organizuota grupė yra tada, kai bet kurioje nusikalstamos veikos stadijoje du ar daugiau asmenų susitaria daryti kelis nusikaltimus arba vieną apysunkį, sunkų ar labai sunkų nusikaltimą ir kiekvienas grupės narys, darydamas nusikaltimą, atlieka tam tikrą užduotį ar turi skirtingą vaidmenį. Teismų praktikoje ne kartą pažymėta, kad, sprendžiant organizuotos grupės buvimo klausimą, atsižvelgiama į apgalvotos nusikalstamos veikos mechanizmo sudėtingumą, veikų padarymo intensyvumą, narių pasiskirstymą vaidmenimis, kiekvieno iš bendrininkų konkrečios užduoties atlikimą siekiant bendro tikslo (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-403/2011, 2K-257/2011, 2K-275/2012, 2K-453/2012, 2K-35/2013).

9.2. Būtent taip nagrinėjamoje byloje, sprendamas dėl organizuotos grupės požymio nebuvimo, įstatymų nuostatas aiškino, taikė ir bylos faktines aplinkybes vertino apeliacinės instancijos teismas, todėl teisės taikymo požiūriu baudžiamojo įstatymo taikymo klaidų nepadarė. Byloje nebuvo surinkta įrodymų, kad visi trys nuteistieji buvo susitarę daryti labai sunkią bendrą kaltinime nurodytą nusikalstamą veiką, iš anksto aptarė, suderino jos darymo planą, taip pat neįrodyta, kad juos siejo ilgalaikiai ryšiai ir vaidmenų pasidalijimas.

10. Esant šioms aplinkybėms, apeliacinės instancijos teismas darė motyvuotą išvadą, kad T. B. ir Ž. V. veikoje nėra būtinųjų BK 157 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos nusikalstamos veikos sudėties požymių: kaltės, pasireiškiančios tiesioginės tyčios forma, bei organizuotos grupės požymio, o D. I. veikoje – organizuotos grupės požymio. Tokia išvada yra pagrįsta byloje apeliacinės instancijos teismo ištirtų ir įvertintų įrodymų analize. Vertindamas byloje ištirtus įrodymus ir nustatytas faktines bylos aplinkybes, apeliacinės instancijos teismas BPK 20 straipsnio 5 dalyje nustatytų įrodymų vertinimo taisyklių nepažeidė, priimtas naujas nuosprendis surašytas nepažeidžiant BPK 331 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų taisyklių ir atitinkamų reikalavimų. Priimtame naujame nuosprendyje įrodymai ir motyvai, paaiškinantys, kodėl daromos priešingos, nei pirmosios instancijos teismo nuosprendyje padarytos, išvados, ir kuriais remiantis naikinamas pirmosios instancijos teismo apkaltinamasis nuosprendis, yra nurodyti.

11. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad byloje baudžiamojo įstatymo taikymo klaidų bei baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimų, kuriuos būtų galima laikyti esminiais, t. y. dėl kurių buvo suvaržytos įstatymų garantuotos nuteistojo teisės ar kurie sukliudė teismams išsamiai ir nešališkai išnagrinėti bylą ir priimti teisingus nuosprendį bei nutartį, nepadaryta.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 382 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokurorės Onos Rojutės kasacinį skundą atmesti.

Teisėjai

Audronė Kartanienė

Armanas Abramavičius

Gintaras Goda